

ZHROMAŽDENIE DELEGÁTOV SOPK 26. 5. 2026: PRÍHOVOR predsedu SOPK Petra Mihóka

28.5.2026 - | Slovenská obchodná a priemyselná komora

Priznám sa, že som dávno nebol v takej dileme ako pri príprave dnešného vystúpenia. Ťažko sa mi, napriek mojej pozitívne orientovanej povahe, hľadali priaznivé stránky medziročného vývoja či už svetovej, európskej alebo slovenskej reality. Ako keby sme dospeli do bodu, v ktorom sme sa zastavili, hľadáme sami seba, avšak nevieme sa v týchto procesoch nájsť. Veľké témy neriešime, ale pseudotémy nám nebezpečne pribúdajú. Nehľadáme to, čo nás spája, ale to, čo nás rozdeľuje. Prevláda negativizmus, ktorý však neprináša potrebné riešenia.

Svet, na ktorý sme boli zvyknutí, odumiera, nový sa ešte len s ťažkosťami rodí. Mladá generácia nám nastavuje zrkadlo a my v ňom vidíme presne to, čomu sme ju naučili či skôr nenaučili. Náš systém sa rozpadá zvnútra a príčinou nie je nedostatok talentu či bohatstva, ale odvahy a charakteru.

Dámy a páni,

po tomto nie pozitívnom úvode by som chcel zdôrazniť, že dobu, ktorú prežívame, môžeme smelo nazvať morálnym a intelektuálnym stredovekom, býva nahradená renesanciou ducha a ľudskej činnosti, a preto sa stotožňujem s výrokom Napoleona: „Na svete sú len 2 možnosti – meč a duch. Duch vždy doteraz finálne zvíťazil nad mečom“.

Dovoľte mi teraz povedať pár myšlienok o tom, ako my v Slovenskej obchodnej a priemyselnej komore vnímame ekonomicko-spoločenské výzvy súčasného sveta, Európy a Slovenska.

Globálna ekonomika sa zmieta v neistote a obavách z blízkej budúcnosti a z toho vyplýva postoj k riešeniu vzniknutých problémov. Spoločnosť a svet sa stále viac a viac polarizuje, najväčšiu dynamiku vo svetovej ekonomike zaznamenávajú náklady na zbrojenie, či ako sa populárne hovorí – na obranu. Podľa známeho a uznávaného inštitútu Stockholm International Peace Research dosiahli výdavky na zbrojenie najvyššiu hodnotu v histórii. Globálne vojenské výdavky vzrástli medziročne v roku 2025 o 2,9 % a dosiahli úroveň 2,887 bilióna dolárov. Pritom išlo konzekutívne už o 11. rok rastu týchto nákladov za sebou. Za poslednú dekádu 2016 až 2025 sa svetové výdavky vojenského charakteru zvýšili o 41 %, čo je 352 dolárov na jedného obyvateľa planéty ročne. Členské krajiny NATO sú výrazne dominantné s výškou 1,581 bilióna dolárov, čo predstavuje 55 % celosvetových výdavkov na zbrojenie, z čoho USA predstavujú 954 miliárd dolárov, čo je jedna tretina celosvetových nákladov na zbrojenie.

Na porovnanie – na druhom mieste je Čína s 336 miliardami dolárov a tretie je Rusko so 190 miliardami dolárov. Ďalšie pokračovanie v tomto rastúcom trende môže znamenať militarizáciu významnej časti svetovej ekonomiky.

Sme svedkami rúcania sa doterajšieho systému medzinárodných vzťahov a zatiaľ sa nečrtá ten budúci. Do toho vstupuje významne nový prvok, ktorým je umelá inteligencia so všetkými možnými tak pozitívnymi, ako aj negatívnymi faktormi a rizikami.

Centrum globálneho ekonomického vývoja sa jednoznačne presunulo do Ázijsko-pacifickej oblasti, od Arabského polostrova cez Indiu, juhovýchodnú Áziu až po Čínu a pacifické pobrežie USA.

V roku 2025 bolo celosvetovo podaných 3,7 milióna patentových prihlášok, z toho takmer 50 % pochádza z Číny, nasledujú USA, Japonsko, Južná Kórea, Nemecko a India, ktorá má najväčšiu medziročnú dynamiku. Jasne sa ukazuje, že súčasný model usporiadania medzinárodných vzťahov je z dlhodobého hľadiska nielen neefektívny, ale aj neudržateľný.

Európa je rozdelená možno viac ako počas studenej vojny. Európa sa stala bojiskom – snáď aj – najväčším od 2. svetovej vojny. Európa je jedným z najväčších „lúzrov“ vývoja od začiatku tohto storočia. Pritom práve Európe sa v duchu politiky detente v druhej polovici 20. storočia a rušenia dopadov studenej vojny otvoril obrovský priestor pre jej ďalší rozvoj založený na pomerne vysokej intelektuálnej úrovni jej obyvateľov a aj historických skúseností a poznatkov v oblasti vedy, techniky či priemyslu. Výsledok je však opačný, čo má dopad na jej pokles prakticky vo všetkých oblastiach – ako je napríklad podiel na svetovej ekonomike, medzinárodnom obchode, vynálezoch a know-how, celkovom intelektuálnom vplyve a napokon aj na takom ukazovateli, ako je podiel na svetovej populácii.

Európa z pohľadu ľudských zdrojov nie je schopná zabezpečiť ani jednoduchú reprodukciu svojho obyvateľstva. Európa je dnes prakticky vo všetkých kľúčových oblastiach ekonomiky výrazne závislá od vonkajších zdrojov.

Zle sme pochopili aj samotný zmysel európskej integrácie – nie ako rast efektívnosti, produktivity či našej globálnej konkurenčnej schopnosti, ale ako rast byrokracie, a tým neefektívnosti administratívneho molocha v Bruseli. Žijeme nad pomery a sami seba presviedčame, že toto je tá správna cesta, čomu dnes veria najmä bruselskí politici a úradníci. Dôkazom je aj skutočnosť, že napriek výraznému rozšíreniu Európskej únie o krajiny strednej a východnej Európy začiatkom tohto storočia došlo k významnému poklesu podielu Európskej únie na globálnom HDP z 21,6 % v roku 2000 na približne 14 % v súčasnosti.

Je to dôsledok toho, že v Európskej únii má regulácia prednosť pred inováciami, dohľad pred tvorivosťou. Vychovávame nie budovateľov a tvorcov, ale compliance špecialistov, audítorov, overovateľov udržateľnosti či konzultantov ochrany dát. Stavíme viac na forme ako na výsledkoch.

Jedinou šancou z hľadiska budúcnosti je celoeurópska spolupráca, symbolicky povedané – Európa od Atlantiku po Ural.

Slovensko ako výrazne otvorená ekonomika silne závislá od vonkajších ekonomických vzťahov plne pociťuje negatívne dopady globálnej a európskej ekonomiky. V roku 1993 sme z pohľadu väčšiny občanov dosiahli vytúženú štátnosť plne akceptovanú medzinárodným spoločenstvom. Avšak namiesto toho, aby sme využili tento historicky nesporne pozitívny moment na zjednotenie síl a svojho potenciálu, začali sme sa hádať, vzájomne nenávidieť a dokonca radi chodíme na seba žalovať najmä do Bruselu.

Za života jednej generácie sme sa oslabili v mnohých oblastiach ekonomickej výkonnosti či konkurenčnej schopnosti. Najväčšie straty vnímam v oblasti ľudského potenciálu, ktorý v celej našej histórii výrazne dominoval a ktorý umožnil našim predkom nielen prežiť, ale aj sa primerane rozvíjať. Slovensko investuje do vzdelania mladej generácie nemalé prostriedky, je správne, že rozpočtová kapitola ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže je najsilnejšia v celom štátnom rozpočte Slovenskej republiky. Avšak táto investícia sa po jej realizácii presúva za hranice tejto krajiny – čiže my znášame náklady, ale benefity berú iní. To je prípad prakticky všetkých krajín strednej a východnej Európy. Je to však tiež výsledok našej politiky či neschopnosti riešiť tieto otázky v rámci Európskej únie, ale nasvedčuje to stratu perspektívy a demotiváciu tých, ktorí by dnes či zajtra mali byť hybnou pákou spoločnosti.

Dámy a páni,

štát nesmie byť o záujmoch jednotlivých vplyvných skupín, ale o záujmoch krajiny, jej občanov, ekonomiky a jej budúcnosti.

Preto je možné pozitívne hodnotiť, že sa koalícia začala vážne zaoberať opatreniami, ktoré majú priniesť ekonomický rast a viaceré z nich len minimálne zaťažia obyvateľstvo a podnikateľský sektor. Bohužiaľ, tieto opatrenia prichádzajú najmenej s dvojročným oneskorením a ešte v blízkom sa predvolebnom období, ktoré automaticky znemožňuje prijatie opatrení majúcich síce zásadný dopad, ale v dlhodobej perspektíve.

Z pohľadu potrieb slovenskej ekonomiky a jej konkurenčnej schopnosti je potrebné riešiť najmä nasledovné výzvy, ktoré však určite presahujú dimenziu jedného volebného obdobia.

1. Podnikateľský sektor na Slovensku pracuje v podmienkach prebujnenej verejnej správy, nadmernej administratívy a navyše stále početne rastúcej. Jej výsledkom je, že štát za prostriedky, ktoré získava prostredníctvom daní, odvodov a poplatkov od podnikateľského sektora, neposkytuje adekvátne a primerané služby pre jeho činnosť porovnateľné so situáciou v iných krajinách.
2. K tejto neefektívnej správe výrazne prispieva aj územnosprávne rozdelenie, až neprimerane rozdrobené a tým aj náročné na počet pracovníkov. Aj keď je zrejmé, že náprava vyžaduje široký súhlas, je treba s diskusiou o tejto úprave čo najskôr začať. Súčasný stav je brzdou vo viacerých činnostiach, okrem iného aj pri využívaní zdrojov Európskej únie. Aj bez legislatívnej podpory je možné už dnes realizovať zlučovanie viacerých „malých“ obcí a zvýšiť tak efektívnosť ich správy.
3. Razantnejšie pristupovať k požiadavke na zmenu súčasného systému stanovovania cien energií. Nie je predsa možné, aby krajina ako Slovensko mala nízke vlastné výrobné ceny elektrickej energie, vyrábanej navyše ekologicky, a domáci odberatelia platili výrazne vyššie finálne ceny.
4. V zahraničnej politike by slovenská vláda mala výrazne zdôrazňovať nutnosť zastavenia hospodárskeho úpadku Európy, vrátiť sa k pôvodnej filozofii hospodárskej spolupráce celého kontinentu a zastaviť čoraz výraznejšie delenie na dve Európy, presadzovať zmenu európskej migračnej politiky a preferovať využívanie domácej pracovnej sily.
5. V oblasti vzdelávania je potrebné na celoeurópskej úrovni požadovať kompenzácie nákladov za štúdium v prípade odchodu absolventov nielen vysokých škôl, ale aj stredných odborných škôl do zahraničia. Počet vysokoškolských vzdelávacích zariadení je absolútne neadekvátny a neprimeraný krajine, ako je Slovensko a je jednou z príčin až úbohej úrovne absolventov, a tým aj hodnotenia slovenských vysokých škôl ako vzdelávacích inštitúcií v medzinárodnom porovnaní.
6. Rozvoj našej ekonomiky nie je možný, a to aj napriek úsiliu vlády o konsolidáciu verejných financií, bez zníženia daňového a odvodového zaťaženia, čo je základná požiadavka členov Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory. V rámci týchto opatrení považujeme za potrebné a účelné aj zrušenie dane z finančných transakcií.
7. V spolupráci s Asociáciou kritickej infraštruktúry Slovenskej republiky (AKI SR) zaviesť systematické sledovanie dodávateľského reťazca prostredníctvom vybudovania Inštitútu pre výskum kritickej infraštruktúry.

Cieľom je zachovanie základných služieb podľa príslušných zákonov o kybernetickej bezpečnosti, systematické mapovanie kritických závislostí slovenských firiem, postupné smerovanie k sebestačnosti vo vybraných segmentoch hospodárstva a plánovaná diverzifikácia dovozov surovín, komponentov a technológií. Bez tohto kroku ostane Slovensko trvalo vystavené externým šokom, ktoré priamo ohrozujú konkurencieschopnosť našich firiem aj bezpečnosť štátu. Máme spoločnú a neoddeliteľnú zodpovednosť, pretože – slovami Marka Aurélia: „Bezprávia sa často dopúšťa nielen ten, kto niečo robí, ale aj ten, kto nerobí nič“.

<https://www.sopk.sk/urad/zd2026/zhromazdenie-delegatov-sopk-26-5-2026-prihovor-predsedu-sopk-petra-mihoka>